

Kulturutskottets betänkande

1976/77:46

med anledning av propositionen 1976/77:98 om stöd till Åreprojektet
jämte motion

Propositionen

Regeringen har i propositionen 1976/77:98 (jordbruksdepartementet) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för Åreprojektets fortsatta utbyggnad som förordats i propositionen,
2. godkänna vad i propositionen förordats om statligt ekonomiskt stöd till projektet,
3. till Lån till Åreprojektet under fonden för låneunderstöd på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1976/77 anvisa ett investeringsanslag av 47 000 000 kr.,
4. bemyndiga regeringen att efterge statens fordran för lån i anledning av Åreprojektet.

I proposition i mars 1973 (prop. 1973:85) förordade dåvarande jordbruksministern vissa riktlinjer i fråga om en utbyggnad för rekreation i Åreregionen. Därvid anfördes sammanfattningsvis bl. a. följande om det s. k. Åreprojektet och statens medverkan i detta.

Kommittén för planering av turistanläggningar och friluftsområden har i ett delbetänkande lagt fram förslag till utvecklingsprogram för rekreationen i Åreregionen. Kommittén konstaterar att området från flera utgångspunkter är lämpligt för turism och friluftsliv. Ett entydigt remissutfall understryker detta.

Jag delar den uppfattning kommittén framfört att det är angeläget att stimulera en utbyggnad av anläggningar för turism och rekreation som kan utnyttjas av stora befolkningsgrupper. Förutsättningarna för detta är att anläggningarna är lätt tillgängliga och relativt sett prisbilliga. För att åstadkomma detta krävs medverkan från stat och kommun i olika former till anläggningarnas uppförande. Byggandet av sådana anläggningar bör i många fall dessutom kunna bli värdefulla sysselsättningsobjekt. Den föreslagna utbyggnaden i Åreregionen är av intresse både från rekreationssynpunkt och med hänsyn till de möjligheter till meningsfull sysselsättning, som erbjuds vid utbyggnad och drift av anläggningarna.

Den särskilda arbetsgruppen inom kommittén har ytterligare belyst förutsättningarna för en utbyggnad. Jag delar arbetsgruppens uppfattning att en utbyggnad bör ske i etapper. Såväl arbetsmarknadsskäl, särskilt behovet av kontinuerlig sysselsättning i området, som samhällsekonomiska skäl talar för detta. Jag vill särskilt betona vikten av att varje etapp är en oberoende enhet som gör det möjligt att avvakta de marknadsmässiga förutsättningarna innan ställning tas till fortsatt utbyggnad.

Jag kan i huvudsak instämma i de bedömningar som ligger bakom arbetsgruppens förslag till etappindelning. I likhet med arbetsgruppen finner
1 Riksdagen 1976/77. 13 saml. Nr 46

jag det rimligt att staten medverkar vid finansieringen av den första del-etappen genom att statligt stöd för sysselsättningen m. m. i området kanaliseras till ifrågavarande projekt. För ett förverkligande av denna krävs emellertid ett fortsatt planerings- och projekteringsarbete med bl. a. en detaljprojektering av de anläggningar som ingår i denna första deletapp.

Staten bör delta i det fortsatta planerings- och projekteringsarbetet. För detta arbete bör ett särskilt bolag bildas. Vid överläggningar som förts med företrädare för berörda kommuner, Jämtlands läns landsting och vissa andra intressenter, bl. a. RESO, har enighet uppnåtts om att bilda ett sådant bolag. Bolagets aktier avses tecknas av sammanläggningsdelegerade för Åre kommunblock, Jämtlands läns landsting och övriga intressenter. Staten bör bli företräd i bolagets styrelse.

Riksdagen anslöt sig till de i propositionen förordade riktlinjerna (KrU 1973:20, rskr 1973:144).

Regeringen beslöt i november 1974 att den första etappen i det s. k. Åreprojektet skulle genomföras. Beslutet innebar följande.

- En kabinbana från Åre centrum till Åreskutans topp.
- En stugby med 400 bäddplatser.
- Olika aktivitetsanordningar som lek- och bollplaner, motionsslingor och en mindre båthamn.
- Leder, rastplatser och fiskeområden.
- Ett nytt avloppsreningsverk och ledningar för vatten och avlopp.
- Nya vägar och vägförbättringar.

Statens andel – genom lokaliseringsslån och särskilda bidrag – beräknades till 27,4 milj. kr. Härutöver skulle ett statsgaranterat lån på 6,5 milj. kr. lämnas. Kommun och landsting beräknades bidra med 5 milj. kr. och andra intressenter med 2,2 milj. kr. Totalt beräknades projektet kosta 41 milj. kr.

I den nu föreliggande propositionen (1976/77:98) redovisas vilka beslut som fattats angående statligt stöd till Åreprojektet. Sammanlagt innebär dessa beslut att staten bidragit till finansieringen med ca 50 milj. kr., varav ca 35 milj. kr. utgör bidrag m. m. och 15,3 milj. kr. utgör lån eller garanti för lån. De totala investeringarna överstiger alltså avsevärt de kostnader som beräknades 1974. Trots detta har väsentliga delar inte kommit till utförande. Det konstateras i propositionen att de kalkyler varpå 1974 års principbeslut grundades inte var tillräckligt underbyggda. Föredragande statsrådet framhåller som sin uppfattning att det likväl är angeläget att de i Åreprojektet förutsatta investeringarna kan komma till stånd. För detta talar även den enighet som rått kring projektet. Denna enighet har kunnat noteras såväl i remissarbetet som vid riksdagsbehandlingen. Statsrådet förordar därför att Åreprojektet nu fullföljs i stort sett i den omfattning som beslutades i november 1974. Det är därvid angeläget att Åre kommun samt Åreprojektets Planerings AB (ÅPAB) och Åre Lift- och Kabinbane AB (ÅKAB) ges rimliga förutsättningar att vid projektets fullföljande nå de angivna mål-

sättningarna. En förutsättning härför är samtidigt att omfattningen av investeringarna avgränsas för att ge ett rimligt underlag för bedömning av bl. a. finansieringsfrågorna.

Vad först beträffar Åre kommun uttalas med hänvisning till de mycket speciella förhållandena att ett särskilt statligt stöd i detta fall bör få utgå. Det avgörande skälet för en sådan särbehandling är den karaktär av försöksverksamhet av osedvanligt stor omfattning som Åreprojektet har. I propositionen förordas att Åre kommun för investeringar i vatten- och avloppsanläggningar samt för trafiksanerande åtgärder får ett statligt stöd om sammanlagt högst 17 milj. kr. Stödet bör utgå i form av ett lån till kommunen. Lånet bör efterges i den takt medlen tas i anspråk för de nyss nämnda ändamålen. Det bör ankomma på regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter för lånet. Med det sålunda förordade stödet bör det bli möjligt för kommunen att genomföra de investeringar som är direkt avhängiga av försöksverksamheten i Åreprojektet.

Vad därefter beträffar ÅKAB har bolaget i november 1976 till regeringen redovisat en beräknad slutlig investeringskostnad för kabinbana och liftar om totalt ca 74 milj. kr. Enligt bolaget saknas ekonomisk täckning för drygt 14,5 milj. kr. av detta belopp. Vidare saknar bolaget möjlighet att bära kostnaderna för hela den upplåning som f. n. belastar företaget. Upplåningen uppgår till drygt 28 milj. kr., men bolaget anser sig under den närmaste framtiden kunna bära kapitalkostnader för lån om sammanlagt högst 12 milj. kr.

I propositionen förordas att ÅKAB intill dess bolaget är inne i ett skede av full verksamhet och kan förväntas uppnå en större stabilitet i viss utsträckning avlastas kapitalkostnader. Vissa lån i bolaget bör därför ombildas. Vidare förordas att bolaget ges stöd för den ytterligare kostnad om ca 14,5 milj. kr. som uppstått för kabinbanan. För dessa båda ändamål föreslås ett särskilt lån om 30 milj. kr.

Lånet föreslås bli ränte- och amorteringsfritt under en tid av fem år. Därefter skall ränta och amortering betalas. Det bör ankomma på regeringen att meddela närmare föreskrifter och villkor för lånet som är påkallade med hänsyn till Åreprojektets framtida ekonomiska utveckling. Det bör ankomma på regeringen att pröva eftergift av statens fordran.

De förordade åtgärderna – lån om 17 milj. kr. till kommunala serviceinvesteringar i vatten, avlopp, vägar m. m. samt lån om 30 milj. kr. till finansieringen av ÅKAB:s underskott och saneringen av bolagets lånevillkor – anses på ett verksamt sätt kunna underlätta den fortsatta utbyggnaden i Åre med bibehållen målsättning för projektet. För ändamålet föreslås anvisande av ett investeringsanslag av 47 milj. kr.

I propositionen påpekas också att ÅKAB behöver förbättrade inkomstmöjligheter. Av denna anledning bör bl. a. förutsättningarna för uppförande av stugbyanläggningen med hjälp av för turistnäringen befintliga stödformer snarast undersökas.

Motionen

I motionen 1976/77:1564 av herr Lindblad m. fl. (fp) yrkas

1. att riksdagen understryker att den sociala motiveringen för Åreprojektet beaktas i det fortsatta arbetet, särskilt i vad gäller möjligheterna till prisbilligt logi,

2. att riksdagen framhåller att den fortsatta projekteringen av Åreprojektet måste ta stor hänsyn till att Åre kommun är hårt skattetyngd och därför behöver generöst stöd för utbyggnad av service,

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag och tidsplan för utbyggnad av flygplatsen på Frösön och ny vägförbindelse från denna in mot fjällområdet i syfte att öka möjligheterna till chartertrafik för Åreprojektet,

4. att riksdagen uttalar att den fortsatta utbyggnaden av Åreprojektet sker i nära kontakt med rennäringens företrädare så att värdefulla renbeten skyddas.

Utskottet

Den i propositionen lämnade redogörelsen visar att den nu aktuella etappen av Åreprojektet inte kan fullföljas utan ekonomiskt stöd till Åre kommun och Åre Lift- och Kabinbane AB. Utskottet som vill betona projektets värde både sett från social synpunkt och med hänsyn till sysselsättningsaspekten anser i likhet med föredragande statsrådet att projektet bör fullföljas i stort sett i den omfattning som beslutades i november 1974. Utskottet har ingen erinran mot propositionens bedömning av stödbehovet och inte heller mot de föreslagna åtagandena från statens sida. Utskottet tillstyrker förslagen i propositionen.

Den ståndpunkt som utskottet härmed intagit innebär att stor hänsyn tagits till kommunens ekonomiska läge. Utskottet finner inte anledning föreligga för riksdagen att i fråga om den fortsatta projekteringen göra något uttalande av den innebörd som angivits i motionen 1976/77:1564, yrkande 2. Detta yrkande avstyrks alltså.

Syftet med Åreprojektet har redan från början varit att få till stånd lätt tillgängliga och relativt prisbilliga anläggningar som kan utnyttjas av stora befolkningsgrupper. De sociala skälen för satsningen på Åreprojektet har stor tyngd, vilket framhållits såväl i propositionerna som i motionen 1976/77:1564. Vid sin bedömning av förslagen i den nu föreliggande propositionen har utskottet tillmätt den sociala motiveringen stor betydelse. Enligt utskottets mening spelar tillkomsten av planerade stugbyar en stor roll för att uppnå projektets sociala målsättning och även ge ekonomiskt underlag för kabinbanan. Med hänsyn till det nu anförda och då några motstridande synpunkter i denna fråga inte förts fram anser utskottet, som tillstyrker propositionen, att yrkande 1 i motionen 1976/77:1564 inte behöver föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Med anledning av det i motionen 1976/77:1564 framförda yrkandet 3 om flygplatsen på Frösön m. m. får utskottet erinra om det ansvar för den fortlöpande trafikplaneringen som vilar på centrala myndigheter och vederbörande länsstyrelse. Utskottet utgår från att konsekvenserna på trafikområdet av Åreprojektets genomförande beaktas av berörda myndigheter och att förslag om behövliga åtgärder läggs fram utan att riksdagen gör något uttalande härom. Utskottet avstyrker därför motionen 1976/77:1564, yrkande 3.

I motionen 1976/77:1564 yrkas att riksdagen skall göra ett uttalande om att den fortsatta utbyggnaden av Åreprojektet skall ske i nära kontakt med rennäringens företrädare så att värdefulla renbeten skyddas (yrkandet 4). I det hittillsvarande projekteringsarbetet har, enligt vad utskottet inhämtat, förekommit kontakter med rennäringens företrädare. Utskottet, som nyligen tillstyrkt vissa riktlinjer för stöd till samiska näringar och sysselsättning inom sameområdena (prop. 1976/77:80, KrU 1976/77:43), vill understryka vikten av att planeringen av Åreprojektet sker i nära kontakt med rennäringens företrädare. Utskottet förutsätter att denna synpunkt beaktas i det fortsatta arbetet utan något direkt uttalande av riksdagen av den innebörd som angivits i motionen. Utskottet avstyrker därför motionen 1976/77:1564, yrkande 4.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen godkänner de riktlinjer för Åreprojektets fortsatta utbyggnad som förordats i propositionen 1976/77:98,
2. att riksdagen godkänner vad i propositionen 1976/77:98 förordats om statligt ekonomiskt stöd till Åreprojektet,
3. att riksdagen till *Lån till Åreprojektet* under fonden för låneunderstöd på tillägsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1976/77 anvisar ett investeringsanslag av 47 000 000 kr.,
4. att riksdagen bemyndigar regeringen att efterge statens fordran för lån i anledning av Åreprojektet,
5. att riksdagen avslår motionen 1976/77:1564.

Stockholm den 10 maj 1977

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Andersson i Lycksele (s), Sundman (c), Nilsson i Agnäs (m), Leander (s), Eriksson i Ulfsbyn (c), Green (s), fru Frænkel (fp), herrar Norrby (c), Sörenson (s), fru Göthberg (c), herrar Bladh (s), Richardson (fp), fru Rönnung (s), herrar Ahlmark i Uppsala (m) och Klöver (s).

